

Vétségére kiszolgáltatottabb az ember

Minden tizedik ember hallássérült Magyarországon

Svájcisapkas, meggyötört arcú, középkorú asszony kiabál a folyosón. Könnyeit törölné kezével, ha nem volna szüksége rá a mutogatáshoz. A nő siket. Artikulálatlan hangok kijönnek ugyan a torkán, de jelbeszéd nélkül nehezen érteti meg magát. *Weber Éva*, a Hallássérültek Országos Szövetsége szociálpolitikai előadója nélkül nem is érteném, hogy épp azt magyarázza, ellopták a táskáját. Benne voltak az igazolványai, ott volt a bérlete és a magával hozott pénze is. Az aznapi bevásárlást intézte volna éppen.

A hallássérültek legnagyobb baja a kommunikációképtelenség. A szövetség folyosóján zokogó asszony is kapkodott fűhöz-fához, próbált segítséget kérni, csak éppen senki sem értette, mit szeretne. Bejött a szövetség épületébe, a budapesti szervezet ügyintézője majd elkíséri a rendőrségre, megírja helyette a feljelentést. Talán kiutálnak számára valami gyorssegélyt is.

A „talán” nem elírás. *Weber Éva* mondja, míg tavaly 400 ezer forintot osztottak szét tagjaik között, (az 5200 forintos hallókészülék felé állta a szövetség, a rászorulókat esetenként 1500-2000 forintos segélyt, a felsőoktatási intézményben továbbtanulók pedig az iskolában töltött hónapokra vihettek haza 500-500 forintot havonta) idén – úgy néz ki – semmire sem futja. Ime néhány a jelenlegi közérdekű kötelezettségvállalásaikból: a *Kopácsy Anna* nevével jelzett, rehabilitációs segédeszközök támogatását szolgáló, a balatonfenyvesi üdülést támogató és az eddigi „Segély a szociálisan rászorultak számára” elnevezésű számlából hoznak létre egy alapítványt.

A szakemberek azt mondják, Magyarország lakosságának 10 százaléka hallássérült. Hatvanezren közülük siketek, 300 ezren súlyos nagyothallók. A szakemberek abban is egyetértenek: a sérülteknek legalább hetven százaléka munkanélküli.

A telefon nem segít...

Vasák Iván főtítkárszobájában ülünk. A siket, kétdiplomás férfi saját példáját hozza fel: a főiskola alatt jeltolmácsa nem volt, szájról olvasni még nem tudott, így a többiek fűzetet lemasolva, otthon sajátította el a tananyagot. Szerinte a siketek beiskolázása, a szakmunkásképzés csak akkor lehet eredményes, ha az elhelyezkedés is biztosított. Ma több mint 50 szakma közül választhatnak, csak hogy a választék „a középkorba való”. Bővíteni kellene például számítógépes ismeretekkel.

És mondja a példát a 21 éves fiúról, aki munka híján, ereje teljében rokkantnyugdíjba kényszerült...

A hallássérültektől nem vonnak munkavállalói járadékot, így, ha megszűnik a cég, nem kaphatnak munkanélküli segélyt – mondja *Weber Éva*.

El kell menniük rokkantnyugdíjra. Sokuk 4700 forintból él...

Statistika nem áll rendelkezésre a hallássérültek szociális helyzetéről. Annyi azonban tudható, a többszörösét költik utazásra, mint halló társaik. Ha egy siket megbetegszik, vagy magasabb számlát küldött ki egy hivatal, nem veheti fel a telefont. Fel kell öltöznie, be kell ülnie az autóba, fel kell ülnie a

értik is, csak hogy a szakmai segítséget is hiányolják...

A cél: szociális otthon

A Hallássérültek Országos Szövetségének régi terve, hogy hozzanak létre a nagyothallók és a siketek részére egy szociális otthont. Rengeteg levelet, telefont kapnak ugyanis, hogy az idős emberek képtelenek kommunikálni orvosokkal, a

Küzdelem a hangokért

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

vonatra vagy a buszra, s személyesen elintéznie az ügyeit.

Vagy a vegyes házasság – mondja *Vasák Iván*. Azt hiszem, viccel, de komolyan mondja, hogy mindig a halló, de a jelelést is jól elsajátító felesége intézi, amit kell – telefonon. A számára is használható írógép-telefon nagyon drága, 10-15 van belőle az országban, de egymáshoz csak néhány csatlakoztatható közülük.

A feleségemnek halló társasága van – fűzi tovább a gondolatot. – Olyankor vagy tolmácsol nekem, vagy egy idő után, ha meguntam, kivonulok a szobából. Nekem viszont hallássérült a társaságom, amiben a feleségem is jól érzi magát. Mert elsajátította a jelelést.

A hallássérültek ügydöntőtek: kommunikációs tanfolyamokat indítanak. Szeretnék elérni, hogy az önkormányzatok ügyfélszolgálatain, a rendőrségeken és az orvosi rendelőkben legyen legalább egy-egy ember, aki alapfokon érti a jelbeszédet. Mert bár problémájuk nem olyan látványos, mint más rokkantaké, de a közlésben gondot okoz. *Vasák Iván* nem érti például, miért mondja azt a Népjóléti Minisztérium, hogy a hallássérülteknek integrálódniuk kell. Szerinte ugyanis integrációról csak halló emberek esetén beszélhetünk, akkor, ha megfelelő ember megfelelő munkát is kap magának.

Segítséget – úgy itéli – senki sem kapnak. Mindenért pályáznunk kell, holott „az bizonytalan, mint a lottó”. A hajdani Szociális és Egészségügyi Minisztériumtól kaptak 800 ezer forintot. A Népjóléti Minisztérium azonban nem ad támogatást – mondja. Ezt még

nővérekkel, de még társaikkal is.

A legnagyobb bajban azok az öregek vannak – mondja a főtítkárs – akik túl későn lettek siketek, így a jelnyelvet már nem sajátították el.

Próbálkoztak többször is. A szövetség jó két éve felkeresett például egy Pilis környéki polgármestert, aki telekkel együtt ingyen felajánlott egy szovjet lakotanyát. A szövetség örült, tárgyaltak is a „szovjet hadseréggel”. Az eredmény: pénzt kértek, de aktatáskában...

Később bejelentették igényüket *Bognár Szabolcsnak*, a Fővárosi Önkormányzat szociálpolitikai ügyosztályvezetőjének.

Tavaly nyáron megígérte, kapunk egy elkülönített részt egy otthonban – emlékezik *Weber Éva*. – Csak hogy sok siket él szociális otthonban, egy teljes intézmény kellene.

Azokat kéne összevonni, akik egy nagy családot szeretnének maguk körül – egészíti ki *Vasák Iván*. Amikor a siketek támogatásáról faggatom, a főtítkárs nullát mutat. Járadékot nem kapnak. Nemrégiben ismét írtak a MÁV-nak: a hallássérültek fényképes igazolványára adjanak utazási támogatást. *Vasák* évi tíz utazásra 75 százalékos kedvezményt tartana reálisnak.

A nagyothallók készülékének 85 százaléka ma a tb fizeti, a siketeknek azonban nincsen olyan eszközök, amit felvettük volna a támogatott segédeszközök listájára. Eddig Reménykednek, hogy a helyzet megváltozik, *Weber Éva* mutat is a remény tárgyaiból néhány új, Lizának nevezett humántechnikai készüléket. Ezeket a tb-től tavaly kikünyerált

négymillió forintból vásárolták. Százötven-kétszáz hallássérült otthonában a berendezések ezentúl a telefon, a csendő megszólalásakor vagy a gyermek sírásakor felvillannak.

A siketeknek a szemük a fülük – indokolnak, s nem értik miért csak 25 ezerért árulnak fényjelzős riasztót az autókhoz. Így ugyanis a szomszéd szól ki az ablakon, ha piszkálják a kocsi – teszi hozzá *Vasák Iván*, aki a külföldi társszervezetektől hallott példákat gyűjtötte ki egy papírra. Megmutatja. Olaszországban kommunikációs járadékot kapnak a hallássérültek. Németországban, hátránykiegyenlítés címén adókedvezmény, előrehozott öregségi nyugdíj és ingyenes utazás jár. És ingyenes belépés moziba, állatkertbe, színházba, uszodába. Hallássérült-igazolványra ott ez magyar siketeknek is jár.

A főtítkárs ennyit nem akar. Azzal is megelégedne, ha itthon a hallássérültek a feliratos filmekért fizetnének, a magyarul beszélőket pedig ingyen nézhetnék meg. Úgysem hallanak...

Nem szerencsés összeköltözni

Ötvenes férfiú kopog. Tanácsot és persze pénzt kérni jött a főtítkártól. Közénk ül, s meséli: szomszédja gyártaná a családi házban felszerelhető fényjelzőriasztót. Ehhez szeretne nyolcezer forint támogatást. *Bánki János* Gyárlólr érkezett. Nyomdában húzott le harminc évet, azután lett rokkantnyugdíjas. Hatezer-nyolcszáz forintja mellett felesége 7800 forintja kerül, *Bánki János* így varmi kényszerül. Megtanulta a szakmát a feleségétől, most bedolgozó. Csak hogy erre keveseknek van lehetőségük – állítja *Weber Éva*.

A család 20 évig Pesten lakott. Eladták a részüket, abból és OTP-kölcsönből építették fel gyáli családi házukat. A hátralékot a büntetőkamat bevezetése előtt, egy összegben fizették vissza. Újabb személyi és családi kölcsönből. A havi rezszi 6-8 ezer forint. Erre mondja azt az 52 éves férfi, hogy régebben jobban telt itala meg cigire. Így csökkenteniük kellett a társas összegjöveleket.

Kérdezem, a hallássérülteknek nem lenne-e jobb egy tömbben lakniuk. Ertenék egymást, lenne társaság... Azt mondják, nem szerencsés az összeköltözés. A hallássérültek pletykások – vélekednek. – És a szociális otthon? – kérdezem. – Az más – felelik. – Öreg korára még kiszolgáltatottabb az ember. *Bánki János*, ha 70 éves lesz, maga is a siketek közé szeretne menni. Hogy megértsék.

Köbli Anikó

Bankvezér az asztalon

Amikor 1841-ben a reformkor hazafias szellemében a neves orvosprofesszor, *Bugát Pál* javaslatára megszületett a Magyar Természettudományi Társulat, a bécsi udvar úgy döntött, nem vesz tudomást a magyar értelmiség újonnan alakult, függetlennedni akaró szervezetéről. Sőt egészen 1853-ig nem ismerték el az ismeretterjesztést a széles néprétegek körében felvállaló társaságot, mignem sikerült végre az élére egy Habsburg-patrónust találni. *István főherceg* személyében. Azon nyomban oda is biggyesztették a társulat neve elé a „királyi” előszót. A pesti rendőrség pedig csupán akkor adott zöld utat működéséhez, mikor a pecséten a *Kossuth* címerre rákerült a korona is.

A jeles szervezetre ettől kezdve nyomta rá bélyegét a kormánypartí ráhatás és a szellemi szabadság, a hatalom iránti lojalitás és az értelmiségi függetlenség törekvéseinek ket-tösszege. Volt, amikor az egyik irányzat kerekedett felül, s volt amikor a másik. A világegést követő új korszakban, s a jogutódként megszületett TIT-ben természetesen tovább éltek a hagyományok. A viszonylagos szakmai semlegességet képviselő elnökökkel szemben az új hatalom főtítkársként csempészte be komisszársait.

Azután jött a rendszerváltás és megszűnt a főtítkársi poszt. Csak nem maradhat független egy értelmiségi szervezet? Nem bizony! Erről a kormány első menetben az 1870 óta folyamatosan élvezett állami támogatás megvonásával gondoskodott. Később a pénz egy részét visszajuttatták, ám a TIT tagjait és vezetőit ettől a csiki-csuki játéktól jogosan kerülgette a bizonytalanság érzése.

Es most itt a legújabb eset: ezúttal nem patrónus és nem is főtítkárs, hanem az ügyvezető elnök személyével kapcsolat.

A hatalom jelöltjét, *Bod Péter* Akost, nagy hírű, iskolatremtó tudósok, tekintélyes akadémikusok utódjaként először elnöknek javasolták. Ezt, az

„asztalra került csizma”-szerű ötletet azonban a határozott ellenállás az alapszabályi összeférhetlenségre hivatkozva (két közgyűlés között nincs tisztújítás) meg tudta torpedózni – ám ekkor a pénztelenség remétől megtántorodott főigazgató készséges asszisztálásával kidolgoztak egy új taktikát, a már említett ügyvezető elnöki posztot. Csak hogy az adott körülmények közepette ilyen nem ismert az a fránya alapszabály. A megoldás a mindig kéznél lévő „ideiglenes” jelző használatában mutatkozott. Majd a következő közgyűlés rezignált és addigra megdolgozott tagjai áldásukat adják az alapszabály módosításra s ezzel legalizálják a pozíciót.

Persze értem én a csizmót mindkét részről. Jóllehet a Nemzeti Bank elnökétől közvetlen adományokat az új ügyvezető TIT-beli szálláscsinálói sem várhatnak, de vélhetően azt remélik, az ország címében első bankárának szavára a többi pénzintézet csak megnyitja majd a bukszáját. A teniszszövetség no meg a Magyar Atlanti Tanács elnöki posztjait már begyűjtött exminiszter pedig feltehetően úgy gondolta, a TIT már meg sem kottyan a gyűjteményben.

Ami igaz, az igaz, a hasonló külföldi szervezetek is rászorultnak az efféle támogatásra, csak ott ezt valahogy szalonképebben csinálják. Mondjuk, egy felügyelőbizottsággal, amelynek elnöke lehet akár egy bankvezér is, akinek azonban a napi ügyekbe közvetlen beleszólása vajmi kevés van. Márpedig az ügyvezetőség, legalábbis ha etimológiailag nézzük – sőt a társadalmi gyakorlatot tekintve is – ezt jelenti. Azt pedig – az MDF mindenre való politikai-gazdasági rátelepedését nem is tekintve – el képzelnem tudom, hogyan tud a Magyar Nemzeti Bank – stb. – elnöke teljes aktivitásával egy-egy ekkora szervezetet elirányítani. Igaz, lehet hogy naiv vagyok és a kérdés nem a hogyan, hanem a hová!

Palugyai István

CIKKÜNK NYOMÁN

Olcsón vásárolható indulatok

Éleslövészet című, február 25-i glosszájában *Kis Tibor* a bőszi szomorujáték kapcsán azt írja: „...kezd nyilvánvalóvá válni, hogy e csódtömeg felhalmozásához a voluntarizmusnak ... és cinizmusnak olyan keveréke kellett, ami párját ritkítja a magyar politikatörténetben”.

Sajnos, nem ritkítja párját. Huszadik századi történelmünk arról szól, hogy az éppen hatalmon lévő „elit” kritikus helyzetekben nem volt képes felmérni a realitásokat. Olyan várakozásokba hajszolta bele az ország közvéleményét, amelyek eleve nem teljesülhettek, sorozatos kudarcélményt okozva a nemzetnek. Csonka Magyarország nem ország; Kitartás!; Nem rés, hanem erős bástya; A legvidékebb barakk; Nem gyűrűzik

be; Közös piaci tagság a kilencvenes évek közepére – hogy csak néhányat soroljak a mindenkori elit saját magát és az ország népét áltató politikai illúzióiból. Az újdonsült környezetvédelmi miniszter is a hagyományos receptet követi, amikor a sajtóban folyó vitát kárhóztatja ahelyett, hogy egy reális kompromisszum elfogadásával mentené, ami még menthető. Bős-Nagyvaros kapcsán szembe kell nézni azzal a korábban is nyilvánvaló ténnyel, hogy egyesek politikai céljaik érdekében igyekeztek mozgósítani az olcsón megvásárolható indulatokat. A több tizmilliárdra rúgó számlát az ország lakossága állja.

Lóránt Károly

Tisztelt Fogyasztóink!

Értesítjük Önöket, hogy 1993. március 11-től Társaságunk Központja új telefonszámokon hívható.

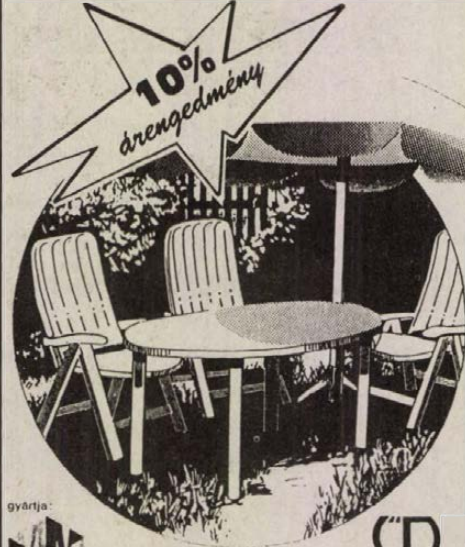
BUDAPESTI
ELEKTROMOS MŰVEK Rt.
1132 Bp. XIII., Váci út 72-74.
Telefon: 270-1777, 270-0322,
270-0511, 270-1705,
131-2500

1993. március 8-tól új számon hívható az

ÉSZAK-BUDAI
ÜZLETIGAZGATÓSÁG
1037 Bp. III., Kunigunda út 47.
Telefon: 250-2770, 250-2775

Budapesti Elektromos Művek Rt. igazgatósága

Érdekli Önt egy

flair
ajánlat?

Az Amfora-raktárüzletekben, -szaküzletekben és a Centrum áruházakban
MÁRCIUS 20-ÁIG 10%-kal OLCSÓBB
a FLAIR műanyag kertli bútor

Ez egy fair ajánlat!